

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2021-2-018 (Muafiyet/Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 21-51/706-350
Karar Tarihi : 21.10.2021

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Çağlar Deniz ATA, Ahmet YALÇIN, Hasan Yıldırım KARAYEL

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

-: Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş.
Temsilcileri: Cemal Ökmen YÜCEL,
Av. Elif Selin YILMAZ ALTAY
Barbaros Mahallesi Begonya Sokak Nida Kule No:1/1
Ataşehir Batı Sit. Ataşehir/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş. ve Galatasaray Spor Kulübü Derneği arasında imzalanan ve anahtar teslim güneş enerji santralinin (GES) projelendirilmesini, kurulumunu, bakım işlerini vs. konu eden Enerji Performans Sözleşmesi temelli anlaşmaya menfi tespit verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 02.04.2021 tarih ve 16726 sayılı ile giren başvuruda, Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş. (EMÇ) ve Galatasaray Spor Kulübü Derneği (GALATASARAY) arasında imzalanan, anahtar teslim güneş enerji santralinin (GES) projelendirilmesi, kurulumu, bakım işleri gibi hususları konu eden Enerji Performans Sözleşmesi temelli anlaşmaya (GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi) 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesi talep edilmiştir.
- (3) Konuya ilişkin olarak düzenlenen 23.06.2021 tarih ve 2021-2-018/MM sayılı Muafiyet-Menfi Tespit Raporu Rekabet Kurulu (Kurul) gündeminde görüşülmüş, 01.07.2021 tarih ve 21-33/432-Mİ sayılı Kurul kararı ile dosya konusu hakkında ek çalışma yapılmasına karar verilmiştir. Ek çalışma sonunda hazırlanan 13.10.2021 tarih ve 2021-2-18/BN-01 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** Raportörler tarafından; EMÇ ve GALATASARAY arasında imzalanan, anahtar teslim güneş enerji santralinin projelendirilmesini, kurulumunu, bakım işlerini vs. konu eden GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığı, dolayısıyla anılan Sözleşmeye aynı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit verilebileceği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

G.1.1. Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş.

- (5) Sermayesinin tamamı Enerjisa Enerji A.Ş. (ENERJİSA ENERJİ)'ye ait olan EMÇ'nin amaçları arasında; enerji yönetimi, dağıtık enerji sistemleri, enerji verimliliği ve sair müşteri odaklı enerji hizmetlerinin mesken, ticaret, sanayi ve kamu sektörü müşterileri için sağlanması ve bu tür hizmetlerin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere, müşteri çözümleri yer almaktadır.
- (6) ENERJİSA ENERJİ, %(.....)-%(.....) hissedarlık yapısı ile Hacı Ömer Sabancı Holding (SABANCI) ve E.ON SE'nin (EON) %(.....) iştiraki olan DD Turkey Holdings S.A.R.L. tarafından ortak kontrol edilmektedir. ENERJİSA ENERJİ'nin hisselerinin %(.....)'lik kısmı ise halka arz edilmiş olup Borsa İstanbul'da işlem görmektedir. 1996 yılında kurulan ENERJİSA ENERJİ, elektrik dağıtım ve elektriğin satışından oluşan iki ana iş kolunda faaliyet göstermektedir. Elektrik piyasalarında gerçekleştirilen özelleştirmeler kapsamında ENERJİSA ENERJİ tarafından 2008 yılında Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş., 2013 yılında Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş. ihaleleri kazanılmıştır. ENERJİSA ENERJİ, elektrik piyasalarının serbestleşmesi sürecinde öngörülen hukuki ayrıştırma kuralları çerçevesinde kurulan iştirakleri Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş., İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş., Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş., Enerjisa Başkent Elektrik Perakende Satış A.Ş., Enerjisa İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve Enerjisa Toroslar Elektrik Perakende Satış A.Ş. ile elektrik dağıtım ve perakende satışı alanında faaliyetlerine devam etmektedir.

G.1.2. Galatasaray Spor Kulübü Derneği

- (7) GALATASARAY, başvuru konusu GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin tarafı ve nihai tüketicisi konumundadır. GALATASARAY, Galatasaray Lisesi öğrencileri ile ilgili dernek tüzüğü hükümlerine göre üye kaydedilmiş bulunanların sportif gelişmelerini sağlamak, spor eğitimi ve ahlâkını geliştirmek ve üyeleri arasında sevgi ve dayanışmayı arttırmak amacı ile kurulan bir spor kulübü derneğidir.

G.2. Sektöre ve İlgili Mevzuata İlişkin Bilgiler

G.2.1. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (8) Yenilenebilir enerji genel olarak doğal çevreden ve yapısı sürekli veya tekrarlamalı olan kaynaklardan elde edilen enerji türü olarak tanımlanmaktadır. Doğal kaynaklardan elde edilen ve sürdürülebilirliği olan enerji türü olarak da ele alınan yenilenebilir enerji kaynakları arasında güneş, rüzgâr, biyokütle, jeotermal, dalga enerjisi gibi doğada kendiliğinden var olan kaynaklar sayılmaktadır. Bu çerçevede geleneksel enerji üretim teknolojilerine ek olarak, yenilenebilir enerji üretim sistemleri, özellikle giderek artan bir eğilimle binaların enerji tüketimini karşılama yolunda öncü bir potansiyel olarak görülmektedir. Bu teknolojiler büyük ölçüde çatı üstü güneş enerjisi kaynaklı FV¹ sistemlerini içermektedir. Çatı üstü FV sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilen yerinde elektrik üretimi, şebeke elektriğine bağımlılığı azaltmakta ve dağıtım kayıplarını azaltma yoluyla sistem verimliliğini artırmaya katkıda bulunmaktadır.

---

¹ Güneş hücreleri ya da güneş panelleri sayesinde Güneş'ten elektrik elde etme yöntemi olan fotovoltaik yerine kullanılmaktadır.

- (9) Son yıllarda Türkiye’de ve dünyada artan sera gazı emisyonu nedeniyle düşük karbonlu ve çevreci bir ekonomiye geçmek için çalışmalar yürütülmektedir. Düşük karbonlu ekonomiye geçişin bir tarafında yenilenebilir enerji yer alırken diğer tarafında ise enerji verimliliği yer almaktadır. Son yıllarda Türkiye enerji stratejisinde önemli bir yer edinen yenilenebilir enerji kaynaklarına kıyasla enerji verimliliği, uzun yıllardan beri tüm stratejilerin merkezinde ve en üst sıralarda yer alan yerel kaynaklardan biridir. Bunun nedeni enerji verimliliği teknoloji ve çözümlerinin çeşitliliği ve maliyetlerinin görece düşük olmasıdır.
- (10) Yenilenebilir enerji uygulamaları, yüksek yatırım maliyetleri içeren projelerdir. Bu yönüyle yenilenebilir enerji uygulamalarının gelişimi bazı teşvik ve iç veya dış finansman kaynaklarına bağlıdır. “Yenilenebilir enerji uygulamaları (öztüketim GES)” ve “enerji verimliliği projelerinin” gerçekleştirilmesine yönelik olarak öne çıkan finansal modellerin başında, birçok ülkede uygulanan, teknik performans ve finansman mekanizmaları konusunda çözümler sunan Enerji Performans Sözleşmeleri (EPS) gelmektedir. Bu sözleşmeler aracılığı ile teşebbüsler müşterilerine “performans esaslı enerji projeleri” sunmaktadır. Öztüketim GES ve enerji verimliliği projeleri için EPS’ler dışında da yaygın olarak kullanılan finansal modeller bulunmaktadır. Bu modeller arasında en yaygın olanları; finansal kuruluşlar tarafından sunulan tüketici kredileri veya ticari krediler (özellikle düşük faizli krediler (“*soft loans*”), risk paylaşım anlaşmaları, kamu ve özel sektör tarafından sunulacak gayrimenkul ve altyapı fonları veya proje sahibi şirketlerin öz sermayeleridir.² EMÇ ile GALATASARAY arasında akdedilecek olan sözleşme, finansal model açısından bir EPS’dir.
- (11) EPS’ler, “finansman” ile “yatırım performansını (fayda ya da tasarrufu)” ilişkilendirerek danışmanlık ve satış hizmetleri, kurulum, performans ölçümü, -mümkün olduğunca- performans garantisini içeren geniş çeşitlilikteki faaliyetlerin birbirini tamamlayıcı nitelikte beraber sunulduğu bir sözleşme modelidir. Dünyada, ESCO³ adı verilen enerji hizmet şirketlerince farklı koşul ve tasarımlarda yürütülen bu iş modeli, özellikle yenilenebilir enerji ve/veya enerji verimliliği yatırımı yapmak isteyen tarafların projeyi gerçekleştirmeleri için kolaylık sağlayan yenilikçi/kolaylaştırıcı bir model olarak karşımıza çıkmaktadır.
- (12) EPS’ler ile proje kapsamında öngörülen fayda sayesinde, iki tarafın da getiri sağladığı performans esaslı bir sözleşme, tarafların karşılıklı rızası ile akdedilmektedir. Faydanın öngörülen veya ortaya çıkan performans üzerinden sağlanması nedeni ile sözleşme süreleri projeden sağlanan faydaya göre çeşitlilik göstermekte ve uzun yıllara yayılabilen sözleşmeler yapılabilmektedir. Esasen performans esaslı herhangi bir finansman seçeneğini değerlendirmek istemeyen bir müşterinin projenin bedelini baştan ödeyip, performans dayalı ilgili tesis ya da yatırımın finansmanını öz kaynak ya da kredi ile üstlenmesi mümkündür. EPS modeli ise bu finansman yükünü tüketicilerin üzerinden alan ve yatırımı yapılacak tesisin performansını (yaratacağı tasarruf ya da faydayı) temel alarak buna göre bir bedel tahsilat mekanizması sunan, klasik finansman yöntemlerine göre çok daha uygulanabilir bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de yeni gelişmekte olan EPS modeli içinde EMÇ’nin öngördüğü sözleşme çeşitleri temel olarak öztüketim GES ve enerji verimliliği projeleri olmak üzere iki alanda yürütülmektedir.

²<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report%20EEFIG%20v%209.1%2024022015%20clean%20FINAL%20sent.pdf>. (erişim tarihi: 22.09.2021)

³ESCO hakkında bilgi için:

https://www.energystar.gov/ia/partners/spp_res/Introduction_to_Performance_Contracting.pdf

- (13) Öztüketim GES uygulamalarında, müşteriye ait tesisin sınırları içerisinde GES'in projelendirilmesi, kurulumu, devri ve bakım işlerinin kapsam dahilinde olduğu ve bu kapsamdaki işlerin/taahhütlerin mutabık kalınan bedel karşılığında sözleşme süresi boyunca enerji hizmet şirketleri tarafından sağlandığı EPS'ler yapılmaktadır. Bu modelin özü, tarafa elektrik tedariki değil; tarafın mülkiyetine geçen projenin bedelinin, tamamen tarafın ihtiyaçlarına özel tasarlanmış GES projesinin performansına dayalı olarak, uzun vadede tahsil edilmesidir. Bu sözleşmelerde, proje yatırım bedelini, finansman giderlerini ve GES'in sözleşme süresi boyunca planlanan bakım masraflarını kapsayan sözleşme bedeli, tesis devri ile birlikte müşteriye fatura edilmektedir. GES'in üretime başlamasıyla birlikte fatura bedeli, GES'in performansına endeksli olarak aylık olarak tahsil edilmektedir.
- (14) Enerji verimliliği projelerinde ise ısıtma, soğutma, havalandırma, üretim süreçleri sonucunda ortaya çıkan atık ısının tekrar kullanılması ile elektrik motorları alanları başta olmak üzere, enerji verimliliği çözümleri sunulmakta ve proje bedeli, sağlanan tasarrufa endeksli olarak sözleşme süresi boyunca tahsil edilmektedir. Bu sayede tesisin enerji tüketimlerinin (elektrik, doğal gaz, sıvı yakıt vb.) azaltılması sağlanmaktadır.

G.2.2. İlgili Mevzuat

- (15) EPS'ler altında değerlendirilebilecek olan enerji verimliliği projeleri ve öztüketim GES uygulamalarına ilişkin yasal çerçeveyi ortaya koyan 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun (5627 sayılı Kanun) 3. maddesinde EPS, "*uygulama projesi sonrasında sağlanacak enerji tasarruflarının garanti edilmesi ve yapılan harcamaların uygulama sonucu oluşacak tasarruflarla ödenmesi esasına dayanan sözleşme*" olarak tanımlanmaktadır.
- (16) 5627 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde, "*genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, enerji tüketimlerini veya enerji giderlerini düşürmek üzere enerji performans sözleşmeleri yapabilir ve on beş yılı aşmayan yıllara yaygın yüklenmeye girişebilirler... Yıllık yapılacak ödemelerin toplamı garanti edilen yıllık tasarruf miktarına karşılık gelen tutarı aşamaz. Sözleşme bedeli, uygulamanın ekonomik ömrü boyunca sağlanacak toplam tasarruf miktarına eşit veya bu miktardan yüksek olamaz.*" hükmüne yer verilmiştir. İlgili hüküm uyarınca kamuda enerji performans sözleşmeleri önem kazanmıştır.
- (17) Söz konusu yasal düzenleme sonrasında, 21.08.2020 tarih ve 31220 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2850 sayılı "*Kamuda Enerji Performans Sözleşmelerine İlişkin Esaslar Hakkında Karar*" Cumhurbaşkanlığı tarafından yürürlüğe konulmuştur. Sonrasında ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 15.04.2021 tarihinde "*Kamuda Enerji Performans Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ*" çıkarılarak kamuda gerçekleştirilecek enerji performans sözleşmelerinin usul ve esasları belirlenmiştir. Söz konusu düzenlemelerle, kamuda enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını geliştiren yenilenebilir enerji uygulamaları önem kazanmıştır.
- (18) Yenilenebilir enerji uygulamalarının en yaygını olan GES'ler ve lisanssız elektrik üretimi bakımından 6446 sayılı Enerji Piyasası Kanunu (6446 sayılı Kanun) ve Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği'nde (Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği) yer alan düzenlemeler önem arz etmektedir.
- (19) 6446 sayılı Kanun'un 14. maddesi ve Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca "*ürettiği enerjinin tamamını iletim veya*

dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”leri lisans alma yükümlülüğünden muaf tutulmuştur. Benzer şekilde, 6446 sayılı Kanun’un 14. maddesi ve Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği’nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre “kurulu gücü bir megavat veya Kanunun 14 üncü maddesi çerçevesinde Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş kurulu güç üst sınırına kadar olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri” de lisans alma yükümlülüğünden muaf tutulmuştur.

- (20) Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği’nin 24. maddesi uyarınca Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliğinin 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki tesisler, üretim tesisi ile ilişkilendirilen tüketim tesisinde tüketilemeyen ihtiyaç fazlası elektriği, Yenilenebilir Enerji Destekleme Mekanizması (YEKDEM) kapsamında belirlenen fiyatlarla on yıl süreyle görevli tedarik şirketine (GTŞ) verme imkânına sahiptir. Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği’nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamındaki üretim tesislerinde üretilen elektrik ise ilgili üretim tesisi ile ilişkilendirilen tüketim tesisinde veya Lisanssız Elektrik Üretimi Yönetmeliği’nin 23. maddesi uyarınca aynı dağıtım bölgesinde bulunmak kaydıyla aynı kişiye ait başka bir tüketim tesisinde ya da tesislerinde tüketilebilir. Öte yandan, Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği’nin 24. maddesinin son fıkrası çerçevesinde üreticilerin, bu Yönetmelik kapsamında ürettikleri elektrik enerjisini ikili anlaşma ile alıcılara ve/veya organize toptan elektrik piyasasında satma imkânı bulunmamaktadır.
- (21) Yukarıda yer verilen düzenlemeler uyarınca, yenilenebilir enerji uygulamaları kapsamındaki GES’lerin belli şartları sağlaması durumunda, tüketim tesisinde tüketilmeyen ihtiyaç fazlası elektriği, tesisin yer aldığı dağıtım bölgesinde faaliyet gösteren GTŞ’lere YEKDEM kapsamında verilmesi mümkün görünmektedir. İhtiyaç fazlası elektriğin üretim tesisi sahibi tarafından şebekeye verilebilmesi için üretim tesisi sahibinin “Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği”nde belirtilen şartları taşıması gerekmektedir. Öte yandan yenilenebilir enerji uygulamasına konu tesisin üreteceği elektriğin öztüketimi aşmaması durumunda hâlihazırda sisteme elektrik verilmesi söz konusu olmayacaktır.

G.3. Türkiye’de Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Uygulamaları

- (22) Türkiye’de yürütülen yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği uygulamalarının geliştirilmesi adına, son yıllarda yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği politikaları ile ilgili olarak hazırlanan eylem planları mevcuttur.
- (23) Türkiye 2018 yılı başında uygulamaya koymuş olduğu “Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı 2017-2023” (UVEP) sayesinde birincil enerji tüketiminde⁴ %14 seviyesinde bir tasarruf hedeflemektedir. UVEP kapsamında EPS uygulamalarını özendirmek amacıyla çalışmalar yürütülmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, kamuda uygulanacak EPS’ler için tip sözleşmeler hazırlanması, aydınlatmada enerji verimliliğinin artırılmasını amaçlayan EPS’lerin özendirilmesi, binalarda yenilenebilir

⁴ Birincil enerji, herhangi bir enerji dönüşümünden henüz geçmemiş enerjidir. Birincil enerji kaynakları petrol, kömür, doğal gaz, rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir ve yenilenemez enerji kaynaklarından oluşmaktadır.

enerji ve kojenerasyon sistemlerinin⁵ yaygınlaştırılması, amaçlanan uygulamalar arasındadır.

- (24) Türkiye'de T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Avrupa Birliği (AB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ortaklığında Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF) projesi⁶ çerçevesinde enerji verimliliği ile yenilenebilir enerji yatırımlarının da dahil olduğu alanlarda firma ve kurumlara, kredi, leasing başvuruları ile teknik destek sağlanmakta; paydaş finansal kurumlar ile işbirlikleri yürütülmektedir. Buna ek olarak Türkiye'de de EPS'leri desteklemek üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dünya Bankası desteği ile Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi (KBEVP) dikkat çekicidir. Bu kapsamda bir pilot uygulama için proje süreci başlamıştır.⁷
- (25) 2850 sayılı "Kamuda Enerji Performans Sözleşmelerine İlişkin Esaslar Hakkında Karar" doğrultusunda kamuya ait bina ve tesislerde performans esaslı enerji projeleri hayata geçirilmektedir. Bu kapsamda, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAŞ) tarafından Sivas'ta bulunan Sivas Kompresör İstasyonu'nda atık baca gazı ısısından elektrik üretilmesi için ihale çalışmaları başlatılmıştır.⁸ AB etkin kaynak kullanımı ilkeleri doğrultusunda, belediyelerin ve üniversitelerin enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji yatırımlarının desteklenmesini amaçlayan "Belediyeler ve Üniversiteler İçin Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Teknik Destek Projesi" kapsamında 80 üniversite ve 80 belediye teknik destek almıştır. Bu projeler arasında, enerji verimliliği alanında en fazla çalışma yapılan alan %58,75 ile "Binalarda Enerji Verimliliği" olmuş, bunu %27,5 ile "Belediye Tesislerinde Enerji Verimliliği", %8,75 ile "Hastanelerde Enerji Verimliliği" ve %4 ile "Aydınlatma" projeleri izlemiştir. Teknik destek alınan yenilenebilir enerji projelerinde ise %48 ile "Çatı Üstü Güneş Santrali" projeleri ilk sırada yer almış, bunu %36,7 ile "Arazi Üstü Güneş Enerjisi Santrali" projeleri, %6,3 ile "Biyogaz Üretim Tesisleri", %3,8 ile "Rüzgar Enerji Santrali", %2,6'şar payla "Jeotermal Enerji Santrali" ve "Mikro Hidroelektrik Enerji Santrali" projeleri takip etmiştir.⁹ Kamuda performans esaslı enerji sözleşmelerinin gerek öztüketim gerekse de enerji verimliliği alanında uygulandığı görülmektedir.
- (26) Enerji verimliliği alanında faaliyet gösteren aktörlere ve yürütülen faaliyetlere bakıldığında; Türk Philips Ticaret A.Ş. ile Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş ortaklığı LED aydınlatma alanında faaliyet göstermektedir. Diğer alanlarda, Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yetkilendirilmiş enerji verimliliği danışmanlık firması olarak yaklaşık 10 yıldır faaliyet göstermektedir. İlgili teşebbüs özellikle elektrik motorları, değişken hız sürücülerini ve otomasyon alanında enerji verimliliği ve EPS projeleri yapmaktadır. Engie Enerji Ticaret ve Pazarlama A.Ş., yaklaşık iki senedir Türkiye pazarında olup genelde proje bazlı ve belli müşteri grubuna odaklı EPS işleri yapmaktadır. SOCAR Turkey Enerji A.Ş., yetkili bir enerji verimliliği firması olan Enervis'i satın almıştır. Koç Grubu, bünyesinde yer alan Entek Elektrik

⁵ Kojenerasyon, elektrik ve ısı enerjisinin eş zamanlı üretildiği sistemdir. Elektrik ve ısı enerjisinin tüketildiği yerde üretilmesini sağlayan bu sistem, elektrik üretilirken ortaya çıkan ısı enerjisiyi sisteme geri kazandırmakta ve enerji tasarrufu sağlamaktadır.

⁶ <https://www.turseff.org/>

⁷ Bursa Anadolu Kız Lisesi Enerji Verimliliği Tadilatı

⁸ <https://www.haberler.com/botas-atik-isisidan-elektrik-uretecek-14408375-haberi/>
(Erişim Tarihi: 04.10.2021)

⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/yevdesten-destek-alan-projelerde-enerji-verimliliği-ve-gunes-enerjisi-alanlari-basi-cekiyor/2354434> (Erişim Tarihi: 04.10.2021)

Üretimi A.Ş. içerisinde bir müşteri çözümleri departmanı kurarak EPS konusunda çalışmalara başlamıştır.

- (27) Öztüketim GES projeleri alanında ise AKSA Elektrik Satış A.Ş.¹⁰, Kalyon İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Osmangazi Elektrik Perakende Satış A.Ş. (Zorlu Enerji), Entek Elektrik Üretimi A.Ş., Göktekin Enerji A.Ş., General Solar Enerji Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. gibi teşebbüsler faaliyet göstermektedir.¹¹ Entek Elektrik Üretimi A.Ş., Enspire Kreatif Enerji Çözümleri adı altında performans esaslı enerji hizmetleri sunmaktadır. Göktekin Enerji A.Ş.'nin kurulumunu gerçekleştirdiği çatı GES'ler ile yaklaşık (.....) MW kurulu güce ulaşmıştır. General Solar Enerji Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., ve Erikoğlu Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş. finansman destekli EPS hizmeti vermektedir. Arçelik A.Ş. de, 2019 yılı itibarıyla EPS hizmeti vermeye başlamıştır.

G.4. Dünyada EPS Uygulamaları

- (28) ESCO'lar enerji verimliliği projelerinin gerçekleştirilmesindeki temel paydaşlar olarak öne çıkmaktadır. Bu şirketler uzun vadeli EPS'ler aracılığıyla enerji verimliliği projelerinin yatırım maliyetlerini doğrudan veya üçüncü tarafların katılımı ile üstlenmektedir. Enerji verimliliği projeleri gerçekleştirmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler bakımından ilk yatırım maliyetlerinin önemli bir engel teşkil etmesi sebebiyle EPS'lerde öngörülen finansman modeli ve uzun vadeli sözleşme yapısı kritik öneme sahiptir.
- (29) Dünyada EPS'ler, "paylaşılan tasarruf modeli" ve "garanti edilen tasarruf modeli" olmak üzere iki temel sözleşme yapısı kullanılarak akdedilmektedir. Paylaşılan tasarruf modelinde enerji verimliliği projesine ilişkin olarak kredi alma yükümlülüğü ESCO'dayken, garanti edilen tasarruf modelinde kredi bulma yükümlülüğü müşterinin üzerindedir. Gelişkin pazar yapısına ve güçlü bankacılık sistemine sahip ülkelerde garanti edilen tasarruf modeli öne çıkmaktadır. Zira bu gibi ülkelerde EPS müşterileri genellikle kredi gücü yüksek kurumsal yapılardır.
- (30) Dünya uygulamalarına bakıldığında ESCO'lar özel sektörün veya kamunun kontrolünde bulunabilmektedir. Devlet sermayeli ESCO'lar "Super ESCO" olarak adlandırılmaktadır. Super ESCO'ların önde gelenleri Belçika'da bulunan Fedesco, Hindistan'da bulunan EESL, Dubai'de bulunan Ethiad ESCO, Suudi Arabistan'da bulunan Tarshid ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan ADES'tir.¹² Super ESCO'lar yüklenicisi oldukları performans esaslı enerji projelerini alt yüklenici sıfatıyla özel sektör ESCO'larına ihale edebilmektedir.
- (31) EPS pazarı küresel ölçekte büyüyen bir pazardır. 2018 itibarıyla ESCO'ların EPS'ler aracılığıyla elde ettiği gelir 30,9 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Bu miktarın %57'lik kısmı Çinli teşebbüsler tarafından elde edilirken, %27'lik kısmı Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve %11'lik kısmı AB ülkelerinde bulunan teşebbüsler tarafından elde

¹⁰ Akxa Elektrik Satış A.Ş., Fenerbahçe Spor Kulübü ile yaptığı anlaşma kapsamında, performans temelli ve uzun vadeli sözleşmeye dayalı bir iş modeli ile güneş enerji sistemi kuracağını duyurmuştur. Yapılan anlaşma kapsamında, kulübün Topuk Yaylası'nda bulunan 2.500 metrekarelik tesisine GES kurulumu gerçekleştirilecektir.

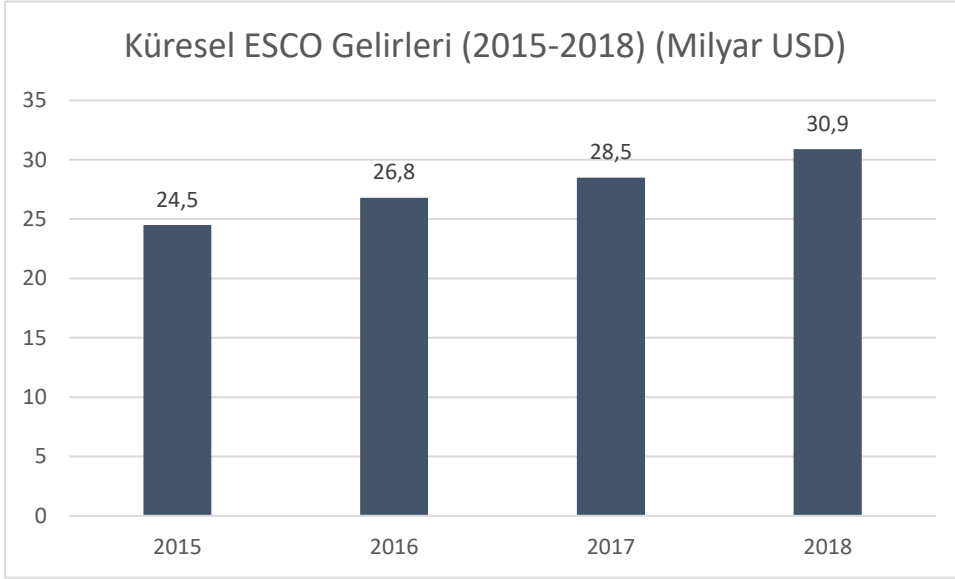
¹¹ Performans esaslı enerji hizmetleri pazarının yeni ortaya çıkan bir pazar olması sebebiyle bu pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar payları tespit edilememektedir.

¹²https://www.naesco.org/data/industryreports/2020_11%20New%20Perspective%20Publication_korr6.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2021)

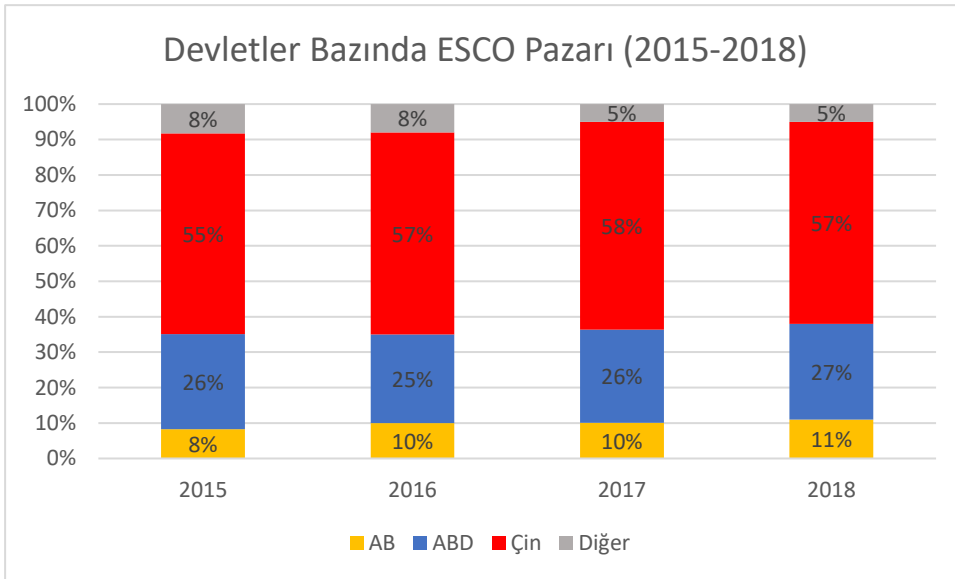
21-51/706-350

edilmiştir.¹³ Performans esaslı enerji projeleri pazarına ilişkin küresel veriler aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Grafik 1:Küresel ESCO Gelirleri (2015-2018)

Grafik 2:ESCO Pazarında Devletler Bazında Pazar Payları

G.4.1. Avrupa Birliği'ndeki Uygulamalar

- (32) AB'de EPS ve performans esaslı enerji projeleri pazarına ilişkin temel düzenleme 2012/27/EU sayılı Enerji Verimliliği Direktifi'dir (*Energy Efficiency Directive*). Enerji Verimliliği Direktifi'nde enerji verimliliği projelerinin AB genelinde yaygınlaşması amacıyla temel kurullar öngörülmektedir. Enerji Verimliliği Direktifi'nin 2. maddesinin yedinci fıkrasında enerji hizmetleri, bir sözleşme çerçevesinde sunulan ve normal şartlarda doğrulanabilir, ölçülebilir veya tahmin edilebilir enerji verimliliği iyileşmesi veya enerji tasarrufu sağlayan, hizmetlerin sunulması için tesisin işletilmesi, bakımı ve

¹³https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2020/09/REPORT-ESCO_FINAL-1.pdf
(Erişim Tarihi: 06.09.2021).

kontrolü gibi ek hizmetleri de içerebilen ve enerji verimliliği teknolojilerine dayalı sunulan hizmetler olarak tanımlanmaktadır.

- (33) Enerji Verimliliği Direktifi'nin 2. maddesinin yirmi yedinci fıkrasında, EPS; hizmet alan ve hizmet sağlayıcısı arasında enerji verimliliği konusunda akdedilen, sözleşme süresi boyunca enerji verimliliğindeki iyileşmenin gözlemlendiği ve doğrulandığı, sözleşme konusu yatırım bedelinin mutabık kalınan enerji verimliliği seviyesine veya finansal tasarruf gibi diğer performans kriterlerine göre ödendiği sözleşmeler olarak tanımlanmaktadır. Enerji Verimliliği Direktifi'nin 18. maddesindeki düzenleme, üye devletlere performans esaslı enerji projeleri pazarını destekleme, iyi işleyen bir pazar yapısının oluşturulması için gerekli çalışmaları yapma ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin pazara girişini kolaylaştırma sorumluluğu yüklemektedir. Ayrıca, üye devletlerin kamu sektöründeki performans esaslı enerji projelerini destekleme yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu kapsamda Enerji Verimliliği Direktifi'nin 19. maddesine göre üye devletlerin kamu kuruluşlarının EPS temelli sözleşmeler gibi uzun vadeli ve üçüncü tarafın finansmanını öngören sözleşmeler akdetmelerini önleyen düzenlemeleri kaldırma yükümlülüğü bulunmaktadır. AB'de EPS projelerinin daha çok hastane, belediye binaları, okul ve yüzme havuzu gibi binalarda uygulandığı görülmektedir. 2004 yılında AB üyesi olan Çekya 1993 yılında, AB'de performans esaslı enerji sözleşmeleri pazarının ilk ortaya çıktığı ülkelerden biri olmuştur. O dönem AB üyesi olan Birleşik Krallık'ta ise 2009 yılında Londra Belediyesi tarafından enerji verimliliği projelerini teşvik için uygulamaya konulan RE:FIT¹⁴ projesi ile pazarda canlanma yaşanmıştır.¹⁵
- (34) Belçika, performans esaslı enerji projeleri pazarında gelişmiş ülkeler arasında gösterilmektedir. Belçika Enerji Hizmetleri Derneği pazara ilişkin bilgi sağlanması ve hizmetlerin ulusal çapta yapılması bakımından önemli rol üstlenirken, EPS rehberliği ve doğru ESCO'nun bulunması konularında da katkı sağlamaktadır. AB'nin geri kalanı gibi Belçika'da da enerji performans hizmetleri daha çok kamu sektörü ağırlıklı olarak belediyelerde ve eğitim kurumlarında yürütülmektedir. Belçika'da 2005 yılında kamu binalarında EPS temelli projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla sermayesi kamuya ait olan bir ESCO kurulmuş ancak bu kuruluşun EPS faaliyetleri 2015 yılında sona ermiştir.¹⁶ Devlet tarafından kurulan ESCO'nun faaliyet gösterdiği dönemde ise yaklaşık 1800 kamu binasında enerji verimliliği projeleri uygulanmıştır. Yürütülen projeler incelendiğinde, Belçika'daki kamu sermayeli ESCO'ların, EPS temelli projeleri alt-yüklenici sıfatıyla özel sermayeli ESCO'lara ihale ettiği görülmektedir. Bu durum özel sermayeli ESCO'ların gelişmesine imkân sağlamıştır. 2018 yılı itibarıyla Belçika'da özel sermayeli 13 ESCO faaliyet göstermektedir. EPS temelli projelerin ortalama sözleşme süresi 10 yıldır.¹⁷
- (35) Avusturya'da 2000'lerin başında 300 kamu binasında EPS temelli projelerin hayata geçirilmesi amacıyla federal düzeyde sözleşme kampanyası başlatılmıştır. 2000'li yıllar boyunca Avusturya'da 550 kamu binasının EPS temelli projeler ile yenilenmesi

¹⁴<https://localpartnerships.org.uk/our-expertise/re-fit/>

¹⁵<https://en.euractiv.eu/wp-content/uploads/sites/2/special-report/EA-EVENT-REPORT-EFIEES-V01.pdf> (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

¹⁶https://www.naesco.org/data/industryreports/2020_11%20New%20Perspective%20Publication_korr6.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2021)

¹⁷JRC, AB Enerji Hizmetleri Pazarı Raporu, 2019

(<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815>) (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

sağlanmıştır. Avusturya'da enerji performans hizmetleri sunan 27 adet ESCO bulunmakta olup bunların çoğu özel sektör oyuncuları tarafından işletilmektedir. EPS temelli projelerde genellikle garanti edilen tasarruf modeli¹⁸ kullanılmaktadır. Avusturya'da da EPS temelli projeler daha çok kamu binalarında uygulama alanı bulmaktadır. Ayrıca Avusturya'da aydınlatma, ESCO'ların odaklandığı bir diğer enerji verimliliği alanı olarak öne çıkmaktadır. Almanya'da ise 2017 yılı itibarıyla performans esaslı enerji sözleşmeleri pazarında faaliyet gösteren 138 şirket EPS hizmetleri sunmaktadır. Almanya'da da EPS sözleşmeleri daha çok kamu binaları ve aydınlatmayı konu almaktadır.^{19, 20}

- (36) Sonuç olarak AB uygulamaları bakımından, Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi (JRC) tarafından, 2015-2018 yılları arasında üye ülkelerdeki enerji verimliliğine yönelik hizmet pazarını incelemek ve her bir Avrupa ülkesi için kapsamlı analizler sunmak amacıyla hazırlanan "AB Enerji Hizmetleri Pazarı Raporu"nda yer alan bilgiler incelendiğinde, üye ülkelerde uygulanan EPS'lerin 5-15 yıllık sürelerle sahip olduğu ve AB üyesi Almanya, Avusturya, Belçika ve Çekya gibi ülkelerde çok sayıda başarılı örneğin²¹ bulunduğu görülmektedir.

G.4.2. Birleşik Krallık'taki Uygulamalar

- (37) Birleşik Krallık'ta 2018 yılı itibarıyla EPS temelli hizmetler sunan 30 civarında şirket olduğu tahmin edilmektedir. AB bünyesinde enerji verimliliği hizmetlerinin geliştirilmesi için oluşturulan "QualitEE" projesi çerçevesinde hazırlanan bir rapora göre Birleşik Krallık'ta performans esaslı enerji sözleşmeleri hizmetleri ağırlıklı olarak kamu sektörüne sunulmakta ve Birleşik Krallık'taki ESCO'ların yalnızca %20'si özel sektör ile çalışmaktadır.²²
- (38) Birleşik Krallık'ta uygulanmakta olan RE:FIT²³ programı, kamu kurumlarına enerji verimliliği projelerinin hayata geçirilmesi, kamu binalarına entegre uygulamalar yapılması ve böylelikle enerji tüketimini ve karbon emisyonu azaltılırken aynı zamanda tasarruf sağlanması amacıyla bir ticari model sunan kamu ihale programıdır. RE:FIT kapsamında kamu kurumları, kalifikasyonu yapılmış firmalar ile AB düzenlemelerine uygun tip sözleşmeler çerçevesinde EPS temelli hizmet alımları yapmaktadır. Program çerçevesinde pilot proje olarak Londra'da bulunan 42 kamu binasında EPS temelli projeler uygulanmış ve enerji tüketiminde %28 oranında tasarruf sağlanmıştır. Başarısı nedeniyle program İngiltere ve Galler genelinde uygulamaya alınmıştır. Program çerçevesinde 1000'in üzerinde kamu binasında EPS temelli projelerin uygulanması

¹⁸ Bu model altında, hizmet alan, aynı zamanda finansman riskini alırken ESCO ise garanti ettiği tasarruf miktarını sağlamaya çalışmaktadır. Tasarruf sağlandığında işveren tasarruf edilen miktarın tamamını alıp ESCO'ya ödeme yapmaktadır. Eğer beklenen tasarruf sağlanamazsa ESCO işverene eksik kısmı tazmin etmektedir. Eğer beklenenin üzerinde enerji tasarruf performansı elde edilirse işveren tasarruf karşılığı başarı performans primi ödemeyi taahhüt etmektedir.

¹⁹https://www.naesco.org/data/industryreports/2020_11%20New%20Perspective%20Publication_korr6.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2021)

²⁰ JRC, AB Enerji Hizmetleri Pazarı Raporu, 2019 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815>) (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

²¹ JRC, AB Enerji Hizmetleri Pazarı Raporu, 2019 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815>), s. 157-159, (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

²² https://qualitee.eu/wp-content/uploads/QualitEE_2-04_CountryReport_UK_2018.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2021)

²³ National Framework for Energy Performance Contracting

başlatılarak yıllık ortalama 10 milyon İngiliz Sterlini tutarında tasarruf sağlanmıştır. 2020 ile 2024 yılları arasında toplam 500 milyon Pound sözleşme değerine sahip EPS temelli projelerin RE:FIT kapsamında hayata geçirilmesi beklenmektedir.²⁴

G.4.3. ABD'deki Uygulamalar

- (39) ABD'de performans esaslı enerji projeleri pazarında kamu sektörü, müşteri portföyünün %85'ini oluşturmaktadır. 350.000'den fazla bina ve 600.000 araç ile federal hükümet ülkenin en büyük enerji tüketicisidir. ABD'de uygulanmakta olan Federal Enerji Yönetimi Programı²⁵ kapsamında ülkenin enerji politikası hedefleri doğrultusunda özel sektör-kamu işbirliği güçlendirilmekte ve enerji verimliliğine ilişkin projelerde çeşitli kurumlara bilgi ve danışmanlık sağlanmaktadır. Federal hükümet binalarında EPS temelli hizmetler sunmak isteyen şirketler, ABD Enerji Bakanlığı (DOE) tarafından yetkilendirilmektedir. 2020 yılında ABD'deki EPS yatırımlarının 842 milyon Dolarlık kısmı DOE tarafından yetkilendirilen ESCO'lar aracılığıyla federal hükümet tesislerinde gerçekleştirilmiştir.²⁶
- (40) ABD'de EPS'ler DOE tarafından desteklenmektedir. DOE'nin örnek olarak gösterdiği EPS projeleri içinde 21 yıllık süreye sahip uygulamalar bulunmaktadır.²⁷ Ayrıca DOE'nin 2018 yılında yayımladığı bir raporda²⁸ da tamamlanan ve 1-16 yıl arası değişen sürelerle sahip 172 EPS projesinin geri dönüşleri analiz edilerek, projelerden elde edilen tasarruf oranlarının, garanti edilen tasarrufların üzerinde (yaklaşık %108 oranda) gerçekleştiği tespiti yapılmıştır.
- (41) EPS temelli projelerin eyaletler düzeyinde de teşvik edildiği görülmektedir.²⁹ Kaliforniya'da Enerji Verimliliği Güçlendirme Programı³⁰ kapsamında kamu binalarında performans esaslı enerji sözleşmelerinin uygulanması teşvik edilmektedir. New York'ta 1987 ve 2019 yılları arasında eyalete ait 6.953 tesiste 3,1 milyar USD tutarında EPS yatırımı gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında New York Enerji Otoritesi 293 kamu binasında toplam 532 milyon USD tutarında enerji verimliliği projeleri başlatmıştır. ABD'de 2017 yılında EPS temelli projeler için eyalet düzeyinde toplam 6,632 milyar USD büyüklüğünde harcama yapmış olup en yüksek harcama sırasıyla Kaliforniya, Massachusetts ve New York eyaletlerinde gerçekleştirilmiştir.³¹

G.4.4. Çin

- (42) Küresel ölçekte en gelişmiş performans esaslı enerji sözleşmeleri pazarı Çin'de yer almaktadır. Çin'de 2018 yılında ESCO gelirleri 16,4 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015'ten bu yana pazarın piyasa odaklı bir yapıya getirilmesi amacıyla ESCO'lara verilen sübvansiyon ve finansal teşvikler azaltılmıştır. Buna karşın, Çin'de

²⁴ <https://localpartnerships.org.uk/our-expertise/re-fit/> (Erişim Tarihi: 13.09.2021)

²⁵ <https://www.energy.gov/eere/femp/about-federal-energy-management-program> (Erişim Tarihi: 16.09.2021)

²⁶ <https://www.energy.gov/eere/femp/awarded-doe-idiq-energy-savings-performance-contract-projects> (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

²⁷ <https://www.energy.gov/eere/femp/downloads/energy-savings-performance-contract-enable-awarded-projects> (Erişim Tarihi: 22.09.2021).

²⁸ https://www.energy.gov/sites/prod/files/2018/12/f58/2016_savings_espcs.pdf, s. 8 (Erişim Tarihi: 23.09.2021).

²⁹ <https://database.aceee.org/state/energy-savings-performance> (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

³⁰ Energy Efficiency Retrofit Program.

³¹ <https://database.aceee.org/sites/default/files/docs/spending-savings-tables.pdf> (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

performans esaslı enerji sözleşmeleri projelerinin ağırlıklı olarak paylaşılan tasarruf modeli³² ile büyümeye devam ettiği görülmektedir.³³ Pazarda, yukarıda anılan örneklerin aksine, özel sektörün ağırlığı bulunmakta olup ESCO müşterilerinin %90'ını özel sektör oluşturmaktadır³⁴.

G.5.İlgili Pazar

- (43) Ülkemizde ve dünyada yeni gelişen bir piyasa olmakla birlikte EPS'lere yönelik olarak yukarıda yer verilen bilgi ve açıklamalar ışığında başvuruya konu ilgili ürün pazarının genel anlamda "Performans Esaslı Enerji Projeleri Pazarı" olarak tanımlanması mümkündür. Bu pazar kapsamında; esaslı enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji yatırımları ve buna yönelik danışmanlık ve satış hizmetleri, kurulum, performans ölçümü, -mümkün olduğunca- performans garantisi ve finansmanını içeren geniş spektrumdaki faaliyetlerin birbirini tamamlayıcı olarak yer aldığı görülmektedir. "GES Proje ve Uygulama Hizmetleri Pazarı" ile "Enerji Verimliliği Danışmanlık Hizmetleri Pazarı", "Performans Esaslı Enerji Projeleri Pazarı"nın alt ilgili ürün pazarları olarak değerlendirilebilmekle birlikte, mevcut dosya özelinde ilgili ürün pazarı, "Performans Esaslı Enerji Projeleri Pazarı" olarak tanımlanmıştır.
- (44) Bu çerçevede ilgili ürün pazarındaki arz ile talep yapısının özellikle büyük ölçekli yapılar için global nitelikte olduğu ancak her hâlükârda tüm Türkiye genelinde benzer nitelik arz ettiği bilinmektedir. Bu çerçevede ilgili coğrafi pazar en dar hali ile "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.6. Değerlendirme

G.6.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (45) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri*" yasaklamaktadır.
- (46) GALATASARAY'ın menfi tespit talebine konu sözleşme bakımından temel amacı Ali Sami Yen Spor Kompleksi'nde tüketilen elektriğin yine tesis içinde üretilmesi olup, GALATASARAY'ın elektrik üretimi ve satışı pazarında sözleşme sonrası dönemde EMÇ'nin bünyesinde bulunduğu Enerjisa Enerji A.Ş.'nin rakibi niteliğine geleceği söylenemeyecektir. Buna ek olarak ilgili sözleşmenin hâlihazırda rekabeti kısıtlayıcı bir hüküm içermediği görülmektedir. Anılan sözleşme ile GALATASARAY'a bir münhasırlık yükümlülüğü getirilmemektedir. Şöyle ki sözleşmeye dayalı bir münhasırlıkla bağlı olmayan müşteri, imzalayacağı farklı EPS'lere bir tesisi, bir tesisin herhangi bir bölümünü ya da tesisin bir kısmını konu edebildikleri gibi aynı tesisin farklı kısımlarında farklı teşebbüslerle EPS'ler düzenleyerek tasarruf sağlayacak altyapı kurmayı da tercih edebilir. GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi ile getirilen süre, performansa dayalı uzun vadeli ödeme sistemine ait zamansal bir unsurdur. GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin konusu olan GES projesi anahtar teslim bir mühendislik projesi olup bu kapsamda müşteriye yapılan enerji/elektrik tedariki bulunmamaktadır. Enerji verimliliği uygulaması ya da GES gibi enerji performansı/tasarrufu sağlayan sistemler anahtar teslim bir proje olarak teslim

³² Bu EPS modelinde, maliyetteki tasarruflar müşteri ve yüklenici şirket arasında önceden belirlenen bir süre boyunca yine önceden belirlenen bir oran çerçevesinde paylaşılır.

³³https://iea.blob.core.windows.net/assets/8441ab46-9d86-47eb-b1fccb36fc3e7143/Energy_Efficiency_2019.pdf (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

³⁴ <https://www.iea.org/reports/energy-service-companies-escos-2> (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

edilmekte, karşılığındaki bedel ise mezkûr şekilde performansa dayalı dönemsel olarak tahsil edilmektedir.

- (47) Bu çerçevede, GALATASARAY ile EMÇ arasındaki GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı değerlendirilmiştir.

G.6.2. Bildirim Konusu İşlem Hakkında Bilgiler ve 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (48) Mevcut dosya kapsamında, EMÇ ve GALATASARAY'dan, projenin gerçekleştirildiği stadyumdaki üç yıllık dönemde elektrik enerjisi tüketim miktarı, sözleşme konusu GES'de üretilecek olan tahmini elektrik enerjisi miktarı ve bu elektrik enerjisinin ne kadarının şebekeye verileceği hakkında bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Elde edilen bilgiler kapsamında, aşağıdaki tabloda, üretim³⁵ ve tüketim bilgileri karşılaştırılmış ve şebekeye verilebilecek elektrik enerjisi miktarı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 1:GES Elektrik Üretim Öngörüsü ve Stadyum Elektrik Tüketimi Karşılaştırması

Ay	Stadyum 2017-2019 Ortalama Elektrik Tüketimi (MWh)	Tesiste Üretilecek Tahmini Elektrik Enerjisi (MWh)	Şebekeye Verilebileceği Öngörülen Elektrik Enerjisi (MWh)
Ocak	(.....)	(.....)	(.....)
Şubat	(.....)	(.....)	(.....)
Mart	(.....)	(.....)	(.....)
Nisan	(.....)	(.....)	(.....)
Mayıs	(.....)	(.....)	(.....)
Haziran	(.....)	(.....)	(.....)
Temmuz	(.....)	(.....)	(.....)
Ağustos	(.....)	(.....)	(.....)
Eylül	(.....)	(.....)	(.....)
Ekim	(.....)	(.....)	(.....)
Kasım	(.....)	(.....)	(.....)
Aralık	(.....)	(.....)	(.....)
Yıllık Toplam	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (49) Proje kapsamında devreye alınacak tesiste üretilecek elektrik enerjisinin yalnızca %(.....)'luk kısmının şebekeye verilebileceği öngörülmektedir. Şebekeye elektrik enerjisi verilebilecek dönemler ise yalnızca güneşlenme süresinin arttığı yaz aylarıdır. Hâlihazırda GALATASARAY'ın stadyumdaki üç yıllık elektrik enerjisi tüketimi ortalaması da dikkate alındığında üretilecek olan elektrik enerjisinin yılın çok büyük bir bölümünde tüketimi karşılayamayacağı da açıktır. Bu nedenle, tesisin öztüketim amacının daha baskın olacağı öngörülmektedir. Şebekeye ihtiyaç fazlası enerjinin verilmesi ve görevli tedarik şirketine YEKDEM kapsamında satış yapılması sonrası ödenecek mahsuplaşma bedeli, tesisi mülkiyetinde bulunduran GALATASARAY'a ait olacaktır. Tesiste üretilen enerjinin öztüketimde kullanılması ya da ihtiyaç fazlası enerji oluşması halinde enerjinin YEKDEM kapsamında değerlendirilmesi GALATASARAY'ın uhdesindedir. Bu konuda EMÇ'nin herhangi bir tasarrufu ve yetkisi bulunmamaktadır. 30.01.2021 tarih ve 31380 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı'na göre güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri için ihtiyaç fazlası elektriğin şebekeye satışında uygulanacak fiyat 32 kr/kWh olarak belirlenmiştir.

³⁵ Cevabi yazıda yer alan üretim bilgileri, çatı GES'in kurulu gücü ve son 10 yıllık meteoroloji verilerine göre simülasyon programı kullanılarak tahmin edilen güneşlenme süresine göre hesaplanmıştır.

Bu doğrultuda, GALATASARAY tarafından şebekeye verilmesi öngörülen elektrik enerjisi miktarı ile GALATASARAY'ın güncel fiyatlar baz alındığında (.....) TL gelir elde edebileceği hesaplanmıştır. Öte yandan tesiste üretilerek tesiste tüketilecek elektrik enerjisi miktarı bakımından GALATASARAY'ın yıllık olarak güncel fiyatlar dikkate alındığında (.....) TL (1,22 kr/kWh) tasarruf sağlayacağı hesaplanmıştır.

- (50) Elde edilen bilgiler doğrultusunda, GALATASARAY'ın 4,16 MW'lık kurulu güce sahip olması planlanan tesis aracılığı ile üreteceği elektrik enerjisinin tamamını şebekeye verebileceği ihtimali dâhilinde dahi, elektrik üretimi ve satışı pazarında, elektrik üretimi bazında 2020 yılı rakamlarıyla (.....), kurulu güç bazında ise %(.....) oranında pazar payına sahip olacağı görülmektedir. Dolayısıyla hâlihazırda lisanssız bir elektrik üreticisi konumunda olan ve üretimin büyük bir bölümünü öztüketime ayıracak olan GALATASARAY'ın elektrik üretim ve satış pazarında hâkim duruma olmadığı anlaşılmıştır.

G.6.3. 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (51) Bildirim konusu işlem bakımından GALATASARAY nihai tüketici konumundadır. Bildirim konusu GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi ile GALATASARAY ya da EMÇ'de herhangi bir kontrol değişikliği meydana gelmemektedir. GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin konusu sadece GES'lerin kurulumu ve işletilmesi ve sözleşme bedelinin ise performansa dayalı dönemsel olarak tahsili olup Sözleşme ile taraflar arasında bir ortak girişim meydana getirilmemektedir. İşlem sonucunda başta hâkim durum yaratılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi olmak üzere performans esaslı enerji projeleri pazarında etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmayacağı anlaşılmaktadır. Netice itibarıyla, başvuru konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesine aykırılık teşkil etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (52) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş. ve Galatasaray Spor Kulübü Derneği arasında imzalanan ve anahtar teslim güneş enerji santralinin (GES) projelendirilmesini, kurulumunu, bakım işlerini vs. konu eden Enerji Performans Sözleşmesi temelli GES Yapım ve Bakım Sözleşmesi'nin 4054 Sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığına, dolayısıyla Sözleşme'ye aynı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit verilmesine gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.